

2005-01-12

LS 0304-1482

Landstingsstyrelsen

Motion 2003:31 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om förbättringar för funktionshindrade inom Stockholms läns landsting

Föredragande landstingsråd: Bengt Cedrenius

ÄRENDET

Motionärerna föreslår en rad åtgärder för att förbättra situationen för funktionshindrade.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta
att anse motionen besvarad.

Motionen föreslår förbättringar för funktionshindrade och har varit föremål för en bred remissshantering. Av remissvaren framgår att ett arbete med att förbättra situationen för funktionshindrade i enlighet med motionens intentioner redan pågår inom landstingets samtliga verksamhetsområden.

Att majoriteten tar mycket allvarligt på dessa frågor har vi dessutom visat genom att arbeta fram och fatta beslut om landstingets handikappprogram 2004-2006 (LS 0302-0728) och en ny samverkansmodell mellan landstinget och länets handikapporganisationer (LS 0312-2997). Detta program och den nya samverkansmodellen kommer tillsammans att vara en viktig grund och ett bra verktyg för det fortsatta arbetet.

Ingela Nylund Watz

Bengt Cedrenius

Bilagor

1	Motion	
2	Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande	2004-01-12
3	Länshandikapprådets kanslis tjänsteutlåtande	2003-09-16
4	Färdtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande	2003-09-05
5	Regionplane- och trafikkontorets tjänsteutlåtande	2003-08-14
6	Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande	2003-09-04

2005-01-12

LS 0304-1482

Anders Lönn

ÄRENDET OCH DESS BEREDNING

Birgitta Rydberg m fl (fp) har i en motion (bilaga), väckt den 8 april 2003, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* uppdra åt landstingsstyrelsen, *att* utveckla vårdgarantin för patienter med kroniska sjukdomar, *att* utveckla individuella vårdplaner och vårdkedjor för kroniskt sjuka, *att* initiera utbildning om funktionshindrades situation för de som är verksamma i landstingsfinansierad verksamhet, *att* uppvakta regeringen om införandet ett gemensamt högkostnadsskydd, *att* utveckla former för samverkan på internet mellan landstinget och funktionshindrade, *att* fördjupa samverkan med patientföreningar om kunskapsförmedling, *att* införa en hjälpmedelsguide snarast, *att* uppta förhandlingar med KSL om fritidshjälpmedel för barn, *att* följa upp att vårdavtal/överenskommelse om de uppfyller kraven på handikapptillgänglighet, *att* påskynda arbetet med handikappanpassa kollektivtrafiken, *att* fördjupa projektet ”Taxi för alla” inom färdtjänsten, *att* göra en översyn för att ta bort onödiga administrativa hinder för funktionshindrade, *att* uppvakta försäkringskassan för att införa enkla och snabba regler för ansökan om tandvårdsersättning, *att* utreda om krav kan införas vid upphandlingar och i avtal/överenskommelser om att motparten inte får diskriminera funktionshindrade.

Yttranden har inhämtats från hälso- och sjukvårdsutskottet, länshandikapprådet, färdtjänstnämnden, kulturnämnden, patientnämnden, regionplane- och trafiknämnden, Locum AB, AB Storstockholms Lokaltrafik, Waxholms Ångfartygs AB. Kommunförbundet Stockholms län har avstått från att yttra sig.

Hälso- och sjukvårdsutskottet har den 27 januari 2004 föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* yttra sig enligt tjänsteutlåtandet med nedanstående tillägg och därvid uttala att arbetet på att förbättra situationen för funktionshindrade ska bedrivas på det sätt som redovisas i tjänsteutlåtandet.

”När det gäller motionens att-satser om vårdgaranti respektive högkostnadsskydd kan vi konstatera att dessa berör områden där utredningsuppdrag givits i samband med beslut om budget 2004.

Angående vårdgarantin beslutades om ett moratorium under 2004 samtidigt som ett uppdrag gavs att utforma en ny garanti i enlighet med de prioriteringsgrunder som antagits av riksdagen. Bakgrunden till utredningen om en ny vårdgaranti är att den tidigare vårdgarantin saknat prioriteringsgrund och att risk därför föreligger för orimliga utträngningseffekter för vissa patienter.

När det gäller frågan om högkostnadsskydd gav landstingsstyrelsen i november 2003 ett uppdrag till landstingsdirektören att undersöka förutsättningarna för ett samlat högkostnadsskydd för kro-

2005-01-12

LS 0304-1482

niker, multisjuka och funktionshindrade samt att undersöka hur vården/omsorgen för dessa grupper kan göras mer tillgänglig. Vi anser att detta uppdrag är viktigt och avvaktar resultatet av denna utredning innan ställningstagande tas till hur ett samlat högkostnadsskydd skulle kunna utformas.”

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig mot beslutet till förmån för sitt förslag att bifalla motionen.

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 12 januari 2004 bifogas (bilaga).

Länshandikapprådet har den 22 september 2003 föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta enligt arbetsutskottets förslag.

Länshandikapprådet delar i allt väsentligt de värdefulla förslag som förs fram i motionen, vilket avspeglas i de remissvar som avgetts av handikapporganisationerna i länet. Många av motionens förslag är av den karaktären att de också bör återfinnas i det kommande handikappprogrammet för Stockholms läns landsting. Länshandikapprådet tillstyrker därför andemeningen i motionen.

Länshandikapprådets kanslis tjänsteutlåtande den 16 september 2003 bifogas (bilaga).

Färdtjänstnämnden har den 23 september 2003 beslutat att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande (bilaga).

Fp-ledamöterna *deltog inte* i beslutet.

M- ledamöterna reserverade sig till förmån för sitt förslag att bordlägga ärendet.

M-ledamöterna lät som särskilt uttalande anteckna följande.

"Vi ställer oss i de flesta delarna bakom förvaltningens tjänsteutlåtande men vill påpeka våra redan kända åsikter i de delar vi inte delar.

För att skapa en kollektivtrafik, som är väl fungerande för alla resenärer i Stockholms län måste ansvaret för all trafik, både den med SL och den med Färdtjänsten få en gemensam huvudman. Alla särlösningar och delat ansvar skapar problem och motverkar delaktighet i samhället. Risken är stor att resenärer med särskilda behov hamnar i kläm.

Därför förordar vi moderater att SL får ansvaret för all kollektivtrafik, även den som i dag utförs av färdtjänsten. Det skulle påskynda arbetet med att anpassa den allmänna kollektivtrafiken med SL för funktionshindrade, men även arbetet med att få en helhetssyn på alla resenärer oavsett om de har funktionshinder eller ej.

2005-01-12

LS 0304-1482

Taxifordon med rullstolsplats, är en resandelösning som har visat sig vara lyckad. Kundernas valfrihet har ökat och därtill finns anledning att uppskatta detta som ett billigt alternativ för skattebetalarna."

Kulturnämnden har den 16 september 2003, enligt förvaltningens förslag, avgett följande yttrande.

"Kulturnämnden ser det som angeläget att människor med funktionsnedsättningar tillförsäkras full delaktighet och jämlikhet.

Motionärerna tar upp frågor som är angelägna att nämnder och förvaltningar beaktar vid framtagandet av vägledningar, planer, program, som syftar till att underlätta för funktionshindrade att leva som alla andra.

Kulturnämnden ser det också som angeläget att landstingets samtliga verksamheter är ett föredöme i arbetet med att underlätta för människor med funktionshinder att leva som alla andra. Genom ett aktivt arbete kan nämnden förbättra situationen för människor med funktionshinder. Arbetet sker dels genom individuella åtgärder, som ger personliga förutsättningar för ökad självständighet och bättre livskvalitet och dels genom generella åtgärder som främjar möjligheten till delaktighet och jämlikhet.

Motionärernas 14 punkter omfattar såväl individuella åtgärder som generella åtgärder och flertalet förslag stämmer väl in på redan beslutade mål och åtgärder upptagna i kulturnämndens handikappplan och budget.

Kulturnämnden instämmer i motionens förslag om uppföljning av vårdavtal, överenskommelser, regler för mottagare av kulturstöd m fl och ser att uppföljningen bör ske tillsammans och systematiskt med övrig uppföljning i bokslut och/eller revision."

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande den 4 september 2003 bifogas (bilaga).

Patientnämnden har den 16 september 2003, enligt förvaltningens förslag, avgett följande yttrande.

"Patientnämnden i Stockholms läns landsting, som är en instans dit patienter och anhöriga kan vända sig när problem uppstått i sjukvården, har tagit del av rubricerade motion. Nämnden är väl bekant med flertalet av de problem som ligger bakom motionens förslag till landstingsfullmäktige. Med utgångspunkt från sina erfarenheter finner nämnden förslaget värdefullt i det fortsatta arbetet för att begränsa konsekvenserna av funktionsnedsättningar hos enskilda och anser att föreslagna åtgärder är adekvata och angelägna."

2005-01-12

LS 0304-1482

Regionplane- och trafiknämnden har den 2 september 2003, enligt kontorets förslag, beslutat att tillstyrka motionärernas förslag till utbildning om funktionshindrades situation för de som är verksamma i landstingsfinansierad verksamhet och förslaget till fördjupad samverkan mellan landstinget och patientföreningar.

”Vidare anser nämnden att former för samverkan på Internet med fördel först bör utvecklas på central nivå i landstinget – men med aktivt deltagande av representanter från olika delar av landstingets organisation – för att sedan vidgas till hela landstinget.

Nämnden välkomnar slutligen alla förbättringar av kollektivtrafiken som ger funktionshindrade möjlighet till ett rikt och rörligt liv. Nämnden vill därvid betona vikten av att inte basera livsviktiga verksamheter som den regionala kollektivtrafiken på kortsiktiga projekt. Ett av undantagen från detta är tester av nya former av verksamheter.

Nämnden är generellt överens med motionärerna om vikten av förbättringar för funktionshindrade, men kommenterar inte övriga förslag, med hänsyn till Regionplane- och trafiknämndens ansvarsområde.”

M-ledamöterna *reserverade sig* till förmån för sitt förslag att regionplane och trafiknämnden beslutar att förorda att SL ska överta färdtjänstnämndens ansvar för färdtjänst och därmed ges ett ansvar för all kollektivtrafik i Stockholms län.

”För att skapa en kollektivtrafik, som är väl fungerande för alla resenärer i Stockholms län måste ansvaret för all trafik, både den med SL och den med Färdtjänsten få en gemensam huvudman. Alla särlösningar och delat ansvar skapar problem och motverkar delaktighet i samhället. Risken är stor att resenärer med särskilda behov hamnar i kläm.

Därför förordar vi moderater att SL får ansvaret för all kollektivtrafik, även den som i dag utförs av färdtjänsten. Det skulle påskynda arbetet med att anpassa den allmänna kollektivtrafiken med SL för funktionshindrade, men även arbetet med att få en helhetssyn på alla resenärer oavsett om de har funktionshinder eller ej.

En gemensam organisation skulle dessutom innebära ekonomiska incitament för att anpassa kollektivtrafiken och underlätta för funktionshindrade att resa. I dag är det färdtjänsten som ser effekterna av SL:s satsningar, vilket är en olycklig tudelning. En kollektivtrafik som i sin helhet är bättre anpassade för funktionshindrade är bättre för alla resenärer.

Om färdtjänsten förs över till SL kommer det alltså att medföra större satsningar på förbättringar och anpassningar för funktionshindrade.”

Fp-ledamöterna reserverade sig till förmån för sitt förslag att nämnden skulle besluta bifalla motionen.

2005-01-12

LS 0304-1482

Regionplane- och trafikkontorets tjänsteutlåtande den 14 augusti 2003 bifogas (bilaga).

Locum AB har den 29 september 2003 avgett följande yttrande.

”Tillgänglighet ur ett lokalperspektiv berörs endast indirekt av motionärerna. Från ett generellt perspektiv kan påpekas att Locum AB målmedvetet arbetar med att förbättra fastigheternas och lokalernas tillgänglighet för personer med funktionshinder. I samband med att fastighetsutvecklingsplaner (FUP) utarbetas för de strategiska fastigheterna studeras och analyseras tillgänglighetsaspekterna.

Metodiken för detta är dokumenterad i Locums certifierade kvalitetssystem för byggprojektledning. Där föreskrivs hur samarbetet med organisationer som representerar olika handikappgrupper skall införlivas i planeringsarbetet.

Sammanfattningsvis kan detta beskrivas på följande sätt

- handikapporganisationerna tillförsäkras plats i referensgruppen som utses när fastighetsutvecklingsplaner utarbetas
- i inventeringsarbetet för planens beskrivning av sjukhusets interna och externa kommunikationer samt i analysarbetet för samband och trafik liksom förslag till förbättringsåtgärder engageras personer med funktionsnedsättningar som experter

I samband med olika investeringsprojekt för ny-, om- eller tillbyggnad genomförs regelmässigt samråd med olika handikapporganisationer och i relevanta fall med Länshandikapprådet.”

AB Storstockholms Lokaltrafik:s styrelse har den 26 augusti 2003, enligt förvaltningens förslag, avgett följande yttrande.

”Anpassningen av SL-trafiken till funktionshindrades behov har pågått under flera decennier. Arbetet styrs av lagstiftningen, vårt handlingsprogram för ökad tillgänglighet, som ingår i den strategiska planen (STRAP) samt årliga handlingsplaner (*se bilaga*). Takten i genomförandet styrs av tillgängliga resurser.

SL samarbetar även med andra för att utveckla kollektivtrafikens tillgänglighet. Vägverkets regionala råd för handikappfrågor, Färdtjänsten och SLs handikappgrupp är exempel på samarbetspartners. Vi försöker påverka kommunerna att vidta åtgärder hos sig som möjliggör *hela resor* med SL. Ett exempel på kommunalt samarbete är det s k Södermalmsprojektet.

För att en funktionshindrad person ska kunna genomföra en resa måste alla delar i reskedjan och kopplingarna dem emellan fungera. Förutom anpassning av hållplatser, stationer och fordon handlar det också om att inför och under resan kunna få relevant information.

Färdtjänsten och SL samverkar sedan 1997 för att öka tillgängligheten. Målen för samarbetet är att:

- Förbättra kollektivtrafikens tillgänglighet för funktionshindrade.
- Minska behovet av färdtjänst.
- Öka färdtjänstkundernas möjlighet att resa efter behov.

Ett exempel på resultat av samarbetet är det gemensamma förslaget om överföring av servicelinjerna från SL till Färdtjänsten.”

M-ledamöterna reserverade sig till förmån för sitt förslag att förorda att Storstockholms lokaltrafik AB ska överta färdtjänstnämndens ansvar för färdtjänst och därmed ges ett ansvar för all kollektivtrafik i Stockholms län.

”För att skapa en kollektivtrafik, som är väl fungerade för alla resenärer i Stockholms län måste ansvaret för all trafik, både den med SL och den med Färdtjänsten få en gemensam huvudman. Alla särlösningar och delat ansvar skapar problem och motverkar delaktighet i samhället. Risken är stor att resenärer med särskilda behov hamnar i kläm.

Därför förordar vi moderater att SL får ansvaret för all kollektivtrafik, även den som i dag utförs av färdtjänsten. Det skulle påskynda arbetet med att anpassa den allmänna kollektivtrafiken med SL för funktionshindrade, men även arbetet med att få en helhetssyn på alla resenärer oavsett om de har funktionshinder eller ej.

En gemensam organisation skulle dessutom innebära ekonomiska incitament för att anpassa kollektivtrafiken och underlätta för funktionshindrade att resa. I dag är det färdtjänsten som ser effekterna av SL:s satsningar, vilket är en olycklig tudelning. En kollektivtrafik som i sin helhet är bättre anpassade för funktionshindrade är bättre för alla resenärer.

Om färdtjänsten förs över till SL kommer det alltså att medföra större satsningar på förbättringar och anpassningar för funktionshindrade.”

Fp-ledamoten reserverade sig till förmån för sitt förslag att motionen bifalles.

”Målet för landstingets insatser för funktionshindrade måste vara att skapa ett värdigt liv för personer med omfattande funktionshinder. Den enskildes möjlighet att leva ett självständigt och oberoende liv för att delta i samhällslivet måste stödjas. Dessutom krävs en stor lyhördhet och respekt för de önskemål som den enskilde ger uttryck för.

En översyn görs för att ta bort onödiga byråkratiska och administrativa hinder för funktionshindrade. Det kan gälla regler för läkarintyg, bestämmelser om sjukresor, rutiner för högkostnads skydd m.m. Detta för att underlätta för de funktionshindrade.

2005-01-12

LS 0304-1482

Det är också viktigt att handikappanpassningen går snabbare.”

Waxholms Ångfartygs AB:s styrelse har den 4 juni 2004 anført att Waxholmsbolaget sedan år 2000 har samarbete med Stiftelsen Fritid och Friluftsliv där konsulten Loa Rissmar själv rullstolbunden inventerar och föreslår förbättringar i fartyg och terminaler. Rissmar har också uppdrag för Skärgårdsstiftelsen innebärande granskning av tillgängligheten till olika besöksmål i skärgården. Under 2004 kommer det att ges ut en omfattande broschyr innehållande besöksmål och resor som kan genomföras av funktionshindrade.

Större inventeringar har genomförts år 2000 och år 2003 av bolagets samtliga fartyg och terminaler. Den senare inventeringen omfattar också en del externt ägda fartyg vars ägare Waxholmsbolag har trafikavtal med. Varje inventering innehåller förutom beskrivning av nuläget också en mängd förslag till åtgärder för att förbättra tillgängligheten. Förbättringsförslagen omfattar allt från mycket enkla åtgärder som genomförs tämligen omgående till åtgärder som kanske inte alls kan genomföras t ex när byggnadsåtgärder i sekelskiftesfartyg kommer i konflikt med tidstypisk inredning.

Bland viktiga åtgärder som genomförts under senare år kan nämnas framtagande av nya stabila landgångar med sidoräcken till bogfartyg. Dessa fartyg har tidigare använt en enkel brädlandgång som för många varit ett mindre skräckmoment vid embarkering och debarkering. Nu har samtliga bogfartyg säkra och trygga landgångar vilket har ökat tillgängligheten avsevärt.

På rekommendation av våra konsulter har det också tagits fram en enkel och lättillgänglig information om att resa med Waxholmsbolaget när man har något funktionshinder.

Den inledningsvis nämnda broschyren som inom kort ges ut gemensamt av Waxholmsbolaget och Skärgårdsstiftelsen öppnar ett ganska stort antal resmål, öar, nationalpark. Waxholm, hotell/vandrarhem samt krogar och restauranter. Här beskrivs också de fartyg som går till resmålen. Det rör sig om ganska många fartyg som kan användas även av svårt funktionshindrade.

Waxholmsbolagets allra nyaste fartyg m/s Söderarm som levererades för någon månad sedan har hiss, vilket gör utomhusutrymmena på övre däck tillgängliga för alla. I slutet av året kommer ytterligare två fartyg av samma typ att bli färdiga. Under nästa år kommer skärgårdsresandet att bli både lättare och angenämare för väldigt många.

Waxholmsbolaget och färdtjänsten har sedan något år kontinuerliga genomgångar och uppföljningar kring hur svårt funktionshindrade kan erbjudas bra och effektiva resor såväl individuellt som med det ordinarie linjesystemet. Detta samarbete kommer successivt kunna leda till att större utbud blir tillgängligt för färdtjänstens kunder och att tillgängliga ekonomiska resurser används effektivare.

Hela tiden aktuell information på webbplatser, i tidtabeller och annat material om tillgängligheten till fartyg, spårfordon och bussar är viktig i takt med att förbättringar tillkommer.

Motionen kan ses som ett led att löpande påminna om vikten av tillgänglighet.

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 12 januari 2005.